

СТАНОВИЩЕ

от проф. Макрета Тодорова Драганова, д.м.

Медицински университет – Плевен, Факултет „Обществено здраве”,
катедра „Управление на здравните грижи, медицинска етика и ИТ”, определена за
член на Научно жури със Заповед № Р-109-119 от 15.02.2023 г. на проф. д-р
Валентин Игнатов, д.м. – Ректор на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна,
а с Протокол №1/28.02.2023 г. от заседание на Научното жури, определена за
изготвяне на Становище

ОТНОСНО: защита на дисертационен труд на тема: „ОПТИМИЗИРАНЕ НА
ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ ПРИ ОНКОЛОГИЧНО БОЛНИ, ЧРЕЗ ОЦЕНКА НА
ДИСТРЕСА“, разработен от **Мартина Стоянова Иванова**, редовен докторант към
катедра: „Здравни грижи”, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински
университет – Варна, за присъждане на научна степен „доктор” по научната
специалност „Управление на здравните грижи“, професионално направление 7.4.
Обществено здраве.

Научен ръководител: доц. Станислава Павлова Пенева, д.м
Научен консултант доц. д-р Николай Владимиров Цонев, д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед №Р-109-58/01.02.2019 г. на проф. д-р Албена Кераковска, дм,
Заместник-ректор на МУ – Варна, **Мартина Стоянова Иванова** е зачислена за редовен
докторант към катедра: „Здравни грижи”, Факултет „Обществено здравеопазване“,
Медицински университет – Варна, за присъждане на научна степен „доктор” по
научната специалност „Управление на здравните грижи“, професионално направление
7.4. Обществено здраве. Към документацията са приложени Протокол от изпит по чужд
език и Протокол от изпит за покриване на докторски минимум. Със Заповед № Р-109-
119/15.02.2023 г., предвид Доклад с вх. № 102-378/01.02.2023 г. на Ръководител катедра
„Здравни грижи“, проф. Силвия Борисова, д.оз.н., с решение по Протокол
№201/09.02.2023 г. на Факултетен съвет и Доклад с вх. № 104-136/13.02.2023 г. от
Декана на Факултет „Обществено здравеопазване“, **Мартина Стоянова Иванова** е
отчислена с право на защита и са определени членовете на Научното жури.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в
съответствие с чл. 69, Правилник за развитие на академичния състав на МУ „проф. д-р
П. Стоянов“, гр. Варна от 2018 г. и включва всички необходими документи.

Мартина Стоянова Иванова е родена на 01.10.1989 г. в гр. Варна. През периода
2009 – 2013 година, М. Иванова придобива ОКС „Бакалавър“ на специалност
„Медицинска сестра“. Веднага след това, продължава обучението си в специалността
„Управление на здравните грижи”, ОКС „Магистър“ при МУ – Варна. Придобитата
професионална квалификация „Ръководител на здравните грижи и преподавател по
практика”, **Мартина Иванова** успешно реализира след 2015 г., когато заема длъжността
Старши ръководител на здравните грижи в Клиника по медицинска онкология към

УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна, а по-късно и активен участник в учебния процес на студентите от специалност „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ при МУ-Варна. Впечатление прави, че макар и не толкова продължителен, професионалният ѝ път следва своята последователност както в клинично, така и в академично отношение, а защитата на дисертационен труд е логичен етап от развитието на Мартина Иванова.

2. Оценка на дисертационния труд

Актуалност на темата

В последните десетилетия, фактите показват тенденция на прогресивно увеличаване на броя на пациентите с онкологични заболявания. Проучването на оценката на дистреса при пациенти с онкологични заболявания и предлагането на конкретни практически подходи, което се прави чрез настоящия дисертационен труд, се явява актуално и значимо за съвременната сестринска теория и практика. Проучвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение е актуален, защото в световен мащаб все повече се говори за оптимизиране на грижите за онкологичния пациент. Изясняване ролята на онкологичната медицинската сестра в оценката на дистреса при пациенти с онкологични заболявания, анализиране на трудности и проблеми за сестринската практика в тази насока, разкриват възможности за подобряване на състоянието на пациента и за повишаване на качеството му на живот.

М. Иванова познава задълбочено състоянието на проблема и чрез ретроспективен анализ осъществява творческа оценка на достъпната литература по проблема. Извършен е и сравнителен анализ на предлаганите в повечето европейски страни услуги в помощ на онкологичните пациенти. В детайли се разглежда и значимостта на скрининга на дистреса за повишаване на ефективността на онкологичните грижи.

Структура

Представеният дисертационен труд е в обем 186 страници и е със стандартната за професионалното направление структура. Дисертацията включва 66 фигури, 8 таблици и 6 приложения. В структурно отношение, дисертацията включва: Въведение и пет основни раздела/глави – Литературен обзор (44 стр.); Методология и организация на научното проучване (13 стр.); Резултати и обсъждане (86 стр.); Практически подходи за оптимизиране професионалната дейност на онкологичната сестра при пациенти с дистрес (7 стр.); Изводи, препоръки и приноси и заключение (5 стр.). Използваните литературни източници са 226, от които 56 на кирилица и 170 на латински.

Оценка на структурните части на дисертационния труд

Въведението представя социалната, научната и практико-приложната значимост на изследвания проблем.

Литературният обзор показва отлично познаване на съвременните грижи за онкологични пациенти, както и възможностите за оптимизирането им чрез оценката на дистреса при тях в глобален план и в условията на нашата страна. Обзорът е структуриран логично в четири основни части. Поставен е акцент върху социалната значимост на онкологичните заболявания, ролята на медицинската сестра в борбата с онкологичното заболяване и скрининга за дистрес при онкологично болни. Очертани са

основните моменти при провеждане на скрининг при пациентите. Представена е връзката между оценката на дистреса и професионалната роля на медицинската сестра, която включва обективни данни за нуждите на пациентите. Акцентирано е на обучението на пациентите и техните близки като основни принципи на практиката. Отделено е достойно място на ролята на медицинската сестра при оценка на дистреса. Обзорът е написан на добър академичен стил с много добре формулирани седем обобщения. Като обем литературният обзор е в добро съразмерно отношение спрямо целия дисертационен труд. Използваните литературни източници са цитирани пълно и точно. По-голямата част от тях са от последното десетилетие.

Цел и методика на изследването

Целта на научното изследване е да се идентифицира и оцени нивото на дистрес при онкологично болни с оглед оптимизиране на здравните грижи.

За постигането на целта са дефинирани осем адекватни задачи и три хипотези.

Проучването е социологическо по характер с използване на социологически методи (документален метод, анкетен метод, интервю, наблюдение) и разнообразни статистически методи за описание и анализ на събраната информация.

Обхватът на собственото проучване е оптимален – 597 респондента, разпределени в 3 основни групи: 23 медицински сестри, 374 хоспитализирани пациенти и 200 близки на пациенти. Детайлно е описана структурата на всеки от използваните инструменти за набиране на първичната социологическа информация. Данните са организирани и анализирани с подходящи статистически методи от описателната и аналитична статистика чрез използване на софтуерния пакет SPSS v 23.

Като иновативен момент в дисертационния труд може да бъде отбелязано използването на „Дистрес термометър“, като стандартизиран инструмент и Чек лист за наблюдение на поведенческите реакции на пациента.

Комплексният дизайн на проучването позволява да се постигне поставената цел и да се получи адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

Резултати и обсъждане

Резултатите са представени ясно, добре структурирани и представени в логична последователност, съответстваща на поставените задачи на проучването. Установено е, че почти половината от пациентите (49.3%) са с високо ниво на дистрес, като основните фактори, влияещи върху нивото на дистрес при тях са пол, възраст, образование, местоживеене и др. Тревожни са фактите, че повечето от близките на пациентите (58%), които трябва да подкрепят пациента, са с високо ниво на дистрес. Явно е позитивното отношение на медицинските сестри към влиянието на дистреса върху поведението на пациента. Доказана е връзката между вербалните и невербалните реакции на пациентите и различните етапи на престоя им в лечебното заведение. Познаването на различните поведенчески реакции на пациента от медицинските сестри определено е предпоставка за оптимизиране на общуването между тях.

Като силни страни на представения труд следва да бъдат отбелязани:

- практическите подходи за оптимизиране на професионалната дейност на онкологичната медицинска сестра при пациенти с дистрес: цикъл за оценка на

дистрес при пациенти с онкологични заболявания; етапи за оценка на пациенти с дистрес, което е вид алгоритмизация на поведение и модел на професионално поведение на медицинската сестра при пациент с онкологично заболяване.

- комплексния анализ на разнообразни фактори върху нивото на дистрес при онкологичните пациенти, което е аспект на холистичния подход при реализиране на здравни грижи.

Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

М. Иванова е представила 3 публикации във връзка с дисертационния труд, от които 2 реални публикации в списания с импакт-фактор и една публикация в реферирано списание.

Статиите отговарят на изискванията за научно-публикационна дейност. Темите са актуални с ясно формулирани цели, подходящ дизайн на проучването и ясна интерпретация на резултатите, които са подкрепени с доказателства. Заключениета са логично валидни.

Авторефератът отразява много добре съдържанието на дисертационния труд и представя в пълен обем направените изводи и препоръки към съответните институции.

Приемам напълно посочените от докторантката **приноси с теоретичен и практико-приложен характер**. Достоянство на дисертационния труд е всеобхватното задълбочено проучване на връзката на нивата на дистреса при онкологично болните и оценката на тяхното ежедневие и общуване с техните близки, чрез използване на Дистрес термометър. Подчертан приносен характер имат разработеният модел за професионално поведение на сестрите и стандартът за неговото поддържане, които създават реални възможности за оптимизиране на онкологичните грижи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа значими научно-приложни резултати, които имат уникален принос в науката и **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Мартина Стоянова Иванова притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност **„Управление на здравните грижи“**, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Мартина Стоянова Иванова по научната специалност **„Управление на здравните грижи“**.

5.04.2023 г.

Изготвил становището:

(проф. М. Драганова, д.м.)